(ד) [ב]אֲבָל לְאַחֲרָיו (ג) [ב] אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּלוּם: **ב** (ה) [ג]אִם זֶה שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ הֲרֵיחַ עֵץ (ו) אוֹ מִין עֵץ, מְבָרֵךְ בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים, וְאִם הוּא עֵשֶׂב מְבָרֵךְ בּוֹרֵא עִשְׂבֵי בְשָׂמִים, וְאִם אֵינוֹ לֹא מִין עֵץ וְלֹא מִין עֵשֶׂב, (ז) כְּמוֹ (ג) * *)הַמּוֹסִ"ק, מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים, [ד]וְאִם הָיָה פְּרִי (ז) (ח) רָאוּי לֶאֱכִילָה מְבָרֵךְ (ט) הַנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת. וְהָנֵי מִלֵּי * כְּשֶׁנִּטְּלוּ לְהָרִיחַ בּוֹ (י) * אוֹ לְאָכְלוֹ וּלְהָרִיחַ בּוֹ,

ב שם מ"ד (ע"ב) וְנִדְּה נ"א (ע"ב).
ג בְּרָכוֹת מ"ג (ע"ב). *) (שקורין בְּקאלְנְיָא פִּי"ם). ד שם.

## בֵּאוּר הַיּוֹשֵׁב

וְעַיֵּן הִלְכוֹת קְטַנּוֹת (ח"א) סִימָן ל"ה: (ג) אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. דַּהֲנָאָה מַעֲטָת הִיא, פֵּרוּשׁ שְׁנִפְסַק מִיָּד, וְדוֹמֶה לְאוֹכֶל שְׁנִּתְעַכֵּל בְּמֵעָיו, וּמַהֲאי טַעֲמָא אֵין מְבָרְכִין עָלָיו שֶׁהֶחֱיָנוּ. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (פ"ו סי' לח אות קכ), עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א). אֵין מְבָרְכִין עַל קוֹל עָרֵב הוֹאִיל וְאֵין בּוֹ מַמָּשׁ. וְהָא דְּאֵין מְבָרְכִין עַל רְחִיצָה וְסִיכָה, נִרְאֶה לִי כֵּיוָן דְּאֵין נִכְנָסִין לְגוּפוֹ:

**ב** (ג) הַמּוֹסִ"ק. הוּא פִּי"ם בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז. וְכָתַב הַשּׁוּר שֶׁהִיא וַעַת חֵיָה יְרוּעָה, וְיֵשׁ לָהּ חֲטוֹטֶרֶת בְּצַוָּארָהּ וּמִתְקַבֶּצֶת שָׁם בְּתְחִלָּה כְּמִין דָּם וְאַחַר כָּךְ מִתְיַבֶּשׁ וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ מִשּׁוּם דָּם. וְהָרַמְ"ה הָיָה חוֹשֵׁשׁ לְאָכְלוֹ מִשּׁוּם דָּם. וְהָרַבֵּנוּ יוֹנָה (לא: ד"ה ורבינו מאיר) כָּתַב דְּפִרְשָׁא בְּעָלְמָא הוּא, אַף עַל גַּב דְּמִתְחִלָּה הָיָה דָּם, וְעַיֵּן ט"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּבְכֻנְסַת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט): (ד) רָאוּי לֶאֱכִילָה. אֲפִלּוּ

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

**א** [ב] אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבְשוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סוֹף סִימָן ל"ז כָּתַב לִבְרֹךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל עֲשָׂבִים שֶׁנִּצְטָוּ לְהַפְרִישׁ, וְכֵן כָּתַב בְּתְשׁוּבַת הֶרְדֵּ"ז (ח"א סי' רצז) וְהֶבְיאוֹ בְּכֻנְסַת הַגְּדוֹלָה סִימָן רכ"ה (הגה"ט), וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק"א) כָּתַב שֶׁלֹּא שָׁמַעְנוּ וְלֹא רָאִינוּ זֶה, וְכֵן עִקַּר דָּבָר שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ עַל הֲרֵיחַ, עַיֵּן שָׁם:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהָרֵיחַ בְּלֹא בְּרָכָה וְנִזְכַּר לְאַחַר שֶׁגָּמַר מִלְּהָרִיחַ, הִפְסִיד בְּרָכָתוֹ, וּכְמוֹ בַּאֲכִילָה לְאַחַר שֶׁגָּמַר מִלֶּאֱכֹל שֶׁהִפְסִיד בְּרָכָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה, וּכְמוֹ שְׁנִתְכַּוֵּן בְּסִימָן קס"ז סָעִיף ח': (ד) אֲבָל לְאַחֲרָיו וְכוּ'. דְּלֹא תִּקְּנוּ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה רַק בַּאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְלֹא בְּרֵיחַ (ג) שֶׁהֲנָאָה מוּעֶטֶת הִיא. כְּתִבוּ (ד) הַפּוֹסְקִים, הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי בְּרָכוֹת אַחַת שֶׁל טַעַם וְאַחַת שֶׁל רֵיחַ, נוֹטֵל תְּחִלָּה הַמִּין שֶׁל טַעַם בִּימִינוֹ וּמְבָרֵךְ עָלָיו לְפִי שֶׁהִיא חֲשׁוּבָה שְׁנִּכְנֶסֶת בְּגוּפוֹ, וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל שֶׁל רֵיחַ וּמְבָרֵךְ עָלָיו. עוֹד נִתְבָּאֵר בַּפּוֹסְקִים, דְּדַוְקָא אֲרֵיחַ תִּקְּנוּ חֲכָמִים בְּרָכָה וְלֹא אַקּוֹל, [רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּשׁוֹמֵעַ קוֹל נְעִים], שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, וְכֵן לֹא תִּקְּנוּ בְּרָכָה אֲרֵחִיצָה וְכֵדוֹמֶה, מִשּׁוּם דְּאֵין נִכְנָסִין לְגוּפוֹ: **ב** (ה) אִם זֶה וְכוּ'. רָצָה לְבָאֵר כֵּיצַד מְבָרְכִין עָלָיו, וְעַל זֶה קָאָמַר אִם זֶה וְכוּ': (ו) אוֹ מִין עֵץ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (ה) אַף עַל גַּב דְּלָאו עֵץ גָּמוּר הוּא, דְּרַכִּיךְ, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּמוֹצִיא עָלִין מַעֲצוֹ מְבָרְךְ בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים: (ז) כְּמוֹ הַמּוֹסִ"ק. וּבִלְשׁוֹן לַעַ"ז פִּי"ם, וּבְשָׂמִים זֶה בָּא מִן הַחַיָּה, לְפִיכָךְ מְבָרְךְ עָלֶיהָ בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים. וְדַע, שֶׁמּוֹסִ"ק זֶה יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבָּא מִצַּעַת חַיָּה, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבָּא מִדָּם שֶׁל חַיָּה אַחַת שֶׁמִּתְקַבֶּצֶת בְּצַוָּארָהּ וְאַחַר כָּךְ מִתְיַבֶּשׁ וְנַעֲשֶׂה בֹּשֶׂם, וּלְפִי סִבָּרָא זוֹ הָאֲחֲרוֹנָה יֵשׁ שֶׁרְצוּ לְאָסְרוֹ עַל כָּל פָּנִים לְתַת בְּקְדֵרָה לְהַטְעִים בְּרֵיחוֹ אֶת הַתַּבְשִׁיל, דְּדָם אָסוּר בַּאֲכִילָה, (ו) [א]וְהָרַבֵּה פּוֹסְקִים מַתִּירִים אֲפִלּוּ לָתֵת בְּקְדֵרָה, דְּאָזְלִינַן בָּתַר הַשְׁתָּא, וְהַשְׁתָּא לָאו דָּם הוּא אֶלָּא עַפְרָא בְּעָלְמָא שֶׁנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד) שֶׁמְּצַדֵּד לְהוֹרוֹת כְּדִבְרֵיהֶם, וּכְפִי מָנְדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (סק"כ) מְצַדֵּד גַּם כֵּן דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דִּבְרֵיהֶם לְהָקֵל אַף לְכַתְּחִלָּה בְּיֵשׁ שִׁשִּׁים כְּנֶגְדּוֹ בַּתַּבְשִׁיל: (ח) רָאוּי לֶאֱכִילָה. כְּאָתְרוֹג וְתַפּוּחַ אוֹ פְּרִי אֲדָמָה שֶׁמַּרִיחַ רֵיחַ טוֹב. וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ רָאוּי לֶאֱכֹל בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֶלָּא עַל יְדֵי תַּעֲרוֹבוֹת וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסוֹף הַסָּעִיף: (ט) הַנּוֹתֵן וְכוּ'. עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) שֶׁכָּתַב דְּמַשְׁמַע מִדְּבְרֵי הַפּוֹסְקִים מַשְׁמַע שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר [ג]אֲשֶׁר נָתַן בִּלְשׁוֹן עֲבַר: (י) אוֹ לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ בּוֹ. וְאִיזֶה מֵהֶם יְבָרֵךְ דְּלָאו וְכוּ' [ד]וְרָצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמִשּׁוּם מוּכָח דְּכָל הֵיכָא דְּלָאו לְרֵיחָא עֲבִידָא לֹא מְבָרְכִין עָלָּוֶה, וְהָכָא נְמִי כְּשֶׁלּוֹקֵחַ לֶאֱכֹלָן לֹא מְבָרְכִינַן עָלָּוֶה), וְעַיֵּן בְּרֹאשׁ שְׁפָתֵיהֶם דְּמָה שֶׁאָמְרוּ (מג:) הַאי מַאן דְּמָרַח בְּאָתְרוֹגָא, מִירֵי בְּגוֹן שֶׁלָּקְחוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ אוֹ לֶאֱכֹלוֹ וּלְהָרִיחַ וְכוּ' אֲבָל כְּרֹשׁ"י וְתוֹסָפוֹת, אֲבָל הָעִקָּר כְּדַעַת רַשׁ"י (נג: ד"ה אין מברכין) וְתוֹסָפוֹת (שם). עַד כָּאן לְשׁוֹן הַגְּרַ"א. וְעַיֵּן בְּדִפְתֵּשֶׁךְ אֶלִיעֶזֶר שֶׁכָּתַב דְּכִוָּנַת הַגְּרַ"א שֶׁהַתּוֹסָפוֹת וְכֵן רַשׁ"י שָׁם בְּנ"ג עַמּוּד א' חוֹלְקִין עַל הָרַא"ש שֶׁמָּה שֶׁמְּצָרְךְ לְבָרֵךְ כְּשֶׁלָּקְחוֹ לֶאֱכֹלוֹ וּלְהָרִיחַ בּוֹ, וּמִפְּרַשׁ דְּמָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (מג. ד"ה ועל), לְאַפּוֹקֵי תַּפּוּחִים וְחַבּוּשִׁים שֶׁאֵין עִקָּרָן לְרֵיחַ אֶלָּא לֶאֱכֹל, הֵיינוּ דְּעַל כֵּן אֲפִלּוּ לוֹקְחָן לְהָרִיחַ וְלֶאֱכֹל גַּם כֵּן אֵין מְבָרְךְ [וְכֵן בְּרַשׁ"י נ"ג עַמּוּד א' דְּבּוֹר הַפְּתִיחִי אֵין מְבָרְכִין וְכוּ' לֹא בְּבָא בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, הֵיינוּ אֲפִלּוּ הוֹבָא בְּשָׁבִיל שְׁנֵיהֶם]. וְאִינִי יוֹדֵעַ הֵאֵיךְ נוּכַל לוֹמַר כֵּן בְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת, הֲלֹא הַשּׁוּר וְכֵן רַבֵּנוּ מֵאִיר וְכֵן רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח"ב) וְכֵן רַבֵּנוּ מֵאִיר [בִּבְרָכוֹת מַהַרְ"ם] כֻּלָּם כָּתְבוּ בְּהֵדְיָא בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת דְּכָשֶׁנּוֹטְלוֹ לֶאֱכֹלוֹ וּלְהָרִיחַ בּוֹ חַיָּב לְבָרֵךְ, וּנְקֵמָת בְּתוֹסָפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה עַל בְּרָכוֹת (ברכה משלשת מג. ד"ה תנא) [שְׁנִדְפַּס זֶה מִקָּרוֹב], דְּאִיתָא שָׁם כְּמַצַּט כָּל לְשׁוֹן הַתּוֹסָפוֹת שֶׁלָּפָנֵינוּ, יִרְאֶה שֶׁכְּוָנָתָם הוּא כְּשִׁטּוּתוֹ, מִשּׁוּם (דְּאִין) [וְדְאֵין] לְאָכִילָה לָכֵן לֹא תִּקְּנוּ בָּהּ בְּרָכַת עֲצֵי בְשָׂמִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּתַכְּנִין רַק לְהָרִיחַ, אֲבָל לְעִנְיַן בְּרָכַת אֲשֶׁר נָתַן לֹא אִירְעִי כְּלָל, וְיָכוֹל לְבָרֵךְ בָּהּ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּתַכְּנִין לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ, וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְהוּדָה בְּתוֹסָפוֹתָיו סוֹף פֶּרֶק אֵלּוּ דְּבָרִים (שם נג. ד"ה לְעִנְיַן בְּרָכַת אֲשֶׁר נָתַן לֹא אִירְעִי כְּלָל, וְיָכוֹל לְבָרֵךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּתַכְּנִין לֶאֱכֹל אַף עַל גַּב דְּנָהֲנָה הוּא מֵרֵיחַ אֵין מְבָרְךְ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם, וְכֵן רַאֲבְ"ה בְּהִלְכוֹתָיו עַל בְּרָכוֹת (סי' קמא) כָּתַב וכל) כְּהָרֹא"ש, לְבַד הֵיכָא דְּאֵין מִתְכַּוֵּן רַק לֶאֱכֹל אַף עַל גַּב דְּנָהֲנָה הוּא מֵרֵיחַ אֵין מְבָרְךְ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם, וְכֵן רַאֲבְ"ה בְּהִלְכוֹתָיו עַל בְּרָכוֹת (סי' קמא) כָּתַב

## בֵּאוּר הַלָּכָה

**בְּאֶרֶץ, כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ בְּשָׂדֶה שֶׁגְּדֵלִין בּוֹ אוֹתָן הַפֵּרוֹת וְהַבְּשָׂמִים הַמְּרִיחִין** [כֵּן מַשְׁמַע מִשִּׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי' שלו הגב"י אות ט) וְהוּבָא בְּהַגָּהַת מַהֲרַ"ל ח"ת עַיִן שָׁם בְּסִימָן רי"ז (אות ד)]:

**ב * הַמּוֹסִ"ק.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ו). **וּמוּכָח מִזֶּה דְּדָבָר הָאָסוּר בַּאֲכִילָה מֻתָּר לְהָרִיחַ בּוֹ,** דְּצַד כָּאן לֹא פְּלִיגִי הָרַא"ש (פ"ו סי' לה) וְהָרַמְ"ה (הרא"ד בראי"ש שם) אֶלָּא לֶאֱכִילָה, אֲבָל לְהָרִיחַ הֲלֹא מְבֹאָר בְּשֵׁ"ס (מג.) דְּמְבָרְכִין גַּם כֵּן עָלָיהָ, וְשָׁמַעְתָּ מִינַּיהּ דְּמַתָּר לְהָרִיחַ אַף אִם נַיְמָא דְּהוּא דַּם חַיָּה, וְכֵן כָּתַב בְּבֹאֵר הַיטֵב (סק"א) בְּשֵׁם אֶמוּנַת שְׁמוּאֵל וְכֵן כָּתַב בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ד) בְּשֵׁם פְּרִי חָדָשׁ וּפְרִי תֹּאַר בִּיוֹרָה דֵּעָה סִימָן ק"ח (פרי"ח ס"ק כה ופרי תאר סק"ד) לְעִנְיַן רֵיחָא מִילְתָא. **אִיבָּרְא דְּמִסְתַּבְּרָא דִּלְא כָּל דָּבָר שָׁוֶה בָּזֶה, דְּדָבָר כָּמוֹ מוֹסִ"ק וְכַדּוֹמֶה שֶׁעִקָּרוֹ עוֹמֵד לְהָרִיחַ וְלֹא לֶאֱכִילָה, וַאֲפִלּוּ אִם נוֹתְנִין אוֹתוֹ בְּקְדֵרָה גַּם כֵּן עִקָּרוֹ לְהָרִיחַ, בְּוַדַּאי לֹא חִיְישִׁינַן דְּשָׁמְרִיחַ שֶׁמָּא יָבוֹא לֶאֱכֹלוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדָבָר שֶׁעִקָּרוֹ עוֹמֵד לֶאֱכִילָה וּמַחֲמַת טוּב טַעֲמוֹ מַרִיחַ בָּזֶה מִסְתַּבְּרָא דְּלִכְתְּחִלָּה אֵין לְהָרִיחַ,** כֵּיוָן דְּגַם רֵיחוֹ הוּא רַק טַעַם הַתַּבְשִׁיל שֶׁמַּרִיחַ מַחֲמַת טוּבוֹ וְשָׁמְנוֹ וְכַדּוֹמֶה, בְּוַדַּאי יֵשׁ לַחוּשׁ שֶׁמָּא יָבוֹא לֶאֱכֹלוֹ. וְדַגְמָא לָזֶה אִיתָא בְּשֵׁ"ס (ע"ז יז.) אָמְרִינַן לִנְזִירָא סְחוֹר סְחוֹר לְכַרְמָא לֹא תִּקְרַב מִשּׁוּם שֶׁמָּא יָבוֹא לֶאֱכֹלוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְהָרִיחַ בּוֹ לְהָרִיא לְעוֹרֵר בּוֹ תַּאֲוָה לֶאֱכֹלוֹ דָּבָר, **וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם הוּא מְיֻלְּתָא דְּאִיתֵי בֵּיהּ קִיּוּהָא וְכַדּוֹמֶה** כְּהֵיהִיא סוּגְיָא דִּכְתֻבּוֹת (ס' עַמּוּד ב') [ס"א.] [וְהוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן קס"ט (ס"א)], בְּוַדַּאי אָסוּר לְהָרִיחַ בּוֹ לְכַתְּחִלָּה שֶׁמָּא יָחֵלֹשׁ מַחֲמַת רֵיחוֹ וְאִי יְהֵיבָה מַכָּרָח גַּם לֶאֱכֹל כְּהֵיהִיא עוּבְדָּא הַנַּ"ל שָׁם בְּשֵׁ"ס, וְהַסְּבִיר לָנוּ שָׁם בַּאֲסַפְּת זְקֵנִים בְּשֵׁם הָרַא"ה מִשּׁוּם דְּדָרְיָנִינַן לֵיהּ כְּעֻבְדָּה שֶׁהָרִיחָה, עַיֵּן שָׁם:

* **כְּשֶׁנִּטְּלוּ לְהָרִיחַ בּוֹ.** וְדַוְקָא נָטְלוּ בְּדֵי לְהָרִיחַ בּוֹ דְּבָזֶה נַעֲשָׂה כְּאִלּוּ הַפֵּרוֹת עוֹמְדִין לְהָרִיחַ כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּסִימָן רי"ז, **אֲבָל אִם הָיָה מֻנָּח לְפָנָיו עַל הַשֻּׁלְחָן וְהוּא נֶהֱנֶה מֵהָרֵיחַ וּמִתְכַּוֵּן לְהָרִיחַ אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ,** דַּהֲרֵי הַפֵּרוֹת עַצְמָן אֵינוֹ עוֹמְדִין לְרֵיחַ אֶלָּא לֶאֱכִילָה כְּדַאִיתָא בְּתוֹסָפוֹת (מג: ד"ה הא') וּשְׁאָרֵי רִאשׁוֹנִים, וְדָבָר דְּלָאו לְרֵיחַ עֲבִידָא אֲפִלּוּ מִתְכַּוֵּן לְהָרִיחַ אֵינוֹ מְבָרְךְ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נָטְלוּ בְּיָדוֹ, כְּדִלְקַמָּן בְּרֵי"ז

* **אוֹ לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ בּוֹ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּבֹאוּר הַגְּרַ"א דְּבּוֹר הַפְּתִיחִי וְהָנֵי מִלֵּי כוּ' שֶׁכָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן תּוֹסָפוֹת מ"ג עַמּוּד א' דְּבּוֹר הַפְּתִיחִי וְעַל כוּ' לְאַפּוּקֵי עֲצֵי בְשָׂמִים, אֲפִלּוּ בִּרְכַּת בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים שֶׁיּוֹצֵא בָּזֶה בְּדִיעֲבַד עַל הַכֹּל בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים, אֲפִלּוּ בִּרְכַּת בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים שֶׁיּוֹצֵא בָּזֶה בְּדִיעֲבַד עַל הַכֹּל [וְכֵן בִּרְכַּת אֲשֶׁר נָתַן] גַּם כֵּן אֵין מְבָרְךְ כְּשֶׁאוֹכְלָן אַף עַל גַּב דְּנָהֲנָה מֵרֵיחָן], דְּאִם לֹא כֵּן הָוֶה לְהוּ לְמֵימַר לְאַפּוּקֵי מוּסָ"ק וְכָל כֵּיוֹצֵא, וְעַיֵּן תּוֹסָפוֹת שָׁם עַמּוּד ב' דְּבּוֹר הַפְּתִיחִי הָאי, מִפֹּה שֶׁאָמְרוּ נ"ג עַמּוּד א' לְמֵימְרָא דְּכָל הֵיכָא דְּלָאו לְרֵיחָא עֲבִידָא לֹא מְבָרְכִין עָלָּוֶה, וְהָכָא נְמִי כְּשֶׁלּוֹקֵחַ לֶאֱכֹלָן לֹא מְבָרְכִינַן עָלָּוֶה), וְעַיֵּן בְּרֹא"ש (פ"ח סי' ג) שֶׁכָּתַב דְּמָה שֶׁאָמְרוּ (מג:) הַאי מַאן דְּמָרַח בְּאָתְרוֹגָא, מִירֵי בְּגוֹן שֶׁלָּקְחוֹ לְהָרִיחַ בּוֹ אוֹ לֶאֱכֹלוֹ וּלְהָרִיחַ וְכוּ' אֲבָל כְּרֹשׁ"י וְתוֹסָפוֹת, אֲבָל הָעִקָּר כְּדַעַת רַשׁ"י (נג. ד"ה אין מברכין) וְתוֹסָפוֹת (שם). עַד כָּאן לְשׁוֹן הַגְּרַ"א. וְעַיֵּן בְּדִפְתֵּשֶׁךְ אֶלִיעֶזֶר שֶׁכָּתַב דְּכִוָּנַת הַגְּרַ"א שֶׁהַתּוֹסָפוֹת וְכֵן רַשׁ"י שָׁם בְּנ"ג עַמּוּד א' חוֹלְקִין עַל הָרַא"ש שֶׁמָּה שֶׁמְּצָרְךְ לְבָרֵךְ כְּשֶׁלָּקְחוֹ לֶאֱכֹלוֹ וּלְהָרִיחַ בּוֹ, וּמִפְּרַשׁ דְּמָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת (מג. ד"ה ועל), לְאַפּוּקֵי תַּפּוּחִים וְחַבּוּשִׁים שֶׁאֵין עִקָּרָן לְרֵיחַ אֶלָּא לֶאֱכֹל, הֵיינוּ דְּעַל כֵּן אֲפִלּוּ לוֹקְחָן לְהָרִיחַ וְלֶאֱכֹל גַּם כֵּן אֵין מְבָרְךְ [וְכֵן בְּרַשׁ"י נ"ג עַמּוּד א' דְּבּוֹר הַפְּתִיחִי אֵין מְבָרְכִין וְכוּ' לֹא בְּבָא בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, הֵיינוּ אֲפִלּוּ הוֹבָא בְּשָׁבִיל שְׁנֵיהֶם]. וְאִינִי יוֹדֵעַ הֵאֵיךְ נוּכַל לוֹמַר כֵּן בְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת, הֲלֹא הַשּׁוּר וְכֵן רַבֵּנוּ מֵאִיר וְכֵן רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח"ב) וְכֵן רַבֵּנוּ מֵאִיר [בִּבְרָכוֹת מַהַרְ"ם] כֻּלָּם כָּתְבוּ בְּהֵדְיָא בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת דְּכָשֶׁנּוֹטְלוֹ לֶאֱכֹלוֹ וּלְהָרִיחַ בּוֹ חַיָּב לְבָרֵךְ, וּנְקֵמָת בְּתוֹסָפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה עַל בְּרָכוֹת (ברכה משלשת מג. ד"ה תנא) [שְׁנִדְפַּס זֶה מִקָּרוֹב], דְּאִיתָא שָׁם כְּמַצַּט כָּל לְשׁוֹן הַתּוֹסָפוֹת שֶׁלָּפָנֵינוּ, יִרְאֶה שֶׁכְּוָנָתָם הוּא כְּשִׁטּוּתוֹ, מִשּׁוּם (דְּאִין) [וְדְאֵין] לְאָכִילָה לָכֵן לֹא תִּקְּנוּ בָּהּ בְּרָכַת עֲצֵי בְשָׂמִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּתַכְּנִין רַק לְהָרִיחַ, אֲבָל לְעִנְיַן בְּרָכַת אֲשֶׁר נָתַן לֹא אִירְעִי כְּלָל, וְיָכוֹל לְבָרֵךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּתַכְּנִין לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ, וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְהוּדָה בְּתוֹסָפוֹתָיו סוֹף פֶּרֶק אֵלּוּ דְּבָרִים (שם נג. ד"ה לְעִנְיַן בְּרָכַת אֲשֶׁר נָתַן לֹא אִירְעִי כְּלָל, וְיָכוֹל לְבָרֵךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּתַכְּנִין לֶאֱכֹל אַף עַל גַּב דְּנָהֲנָה מֵרֵיחַ אֵין מְבָרְךְ כְּלָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב שָׁם, וְכֵן רַאֲבְ"ה בְּהִלְכוֹתָיו עַל בְּרָכוֹת (סי' קמא) כָּתַב

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) רַשׁ"י (נדה נב. ד"ה ריחניו). וְיֵשׁ עוֹד טַעַם שֶׁכְּבָר נִפְסַק הֲנָאָה לְגַמְרֵי, וְדָמֵי לְמַאן דְּנִתְעַכֵּל הַמָּזוֹן בְּמֵעָיו דְּאִבַּד בְּרָכָתוֹ [כָּל בּוֹ (סי' רי"ב)]: (ד) לְשׁוֹן הַשּׁוּר (סי' רי"ב) וְהִלְכְּבוֹ (שם), וְהוּא מִשֵּׁ"ס בְּרָכוֹת מ"ג עַמּוּד ב' נוֹטֵל אֶת הַיַּיִן וְכוּ'. וְלָאו דַּוְקָא יַיִן דְּחִשְׁיבָא, הוּא דְּקָדֵם לְרֵיחַ, אֶלָּא הוּא הַדִּין כָּל דָּבָר שֶׁל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה [אַחֲרוֹנִים]. **ב** (ס) **בְּחִלְפֵּי אוֹ נַרְגִּיס שְׁמוּבָא בְּסָעִיף ט' שֶׁהֵם רֵיחֵי,** כִּדְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה סימלק) [כֵּן מַשְׁמַע

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** וּבְסִדּוּר בְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין (פ"א ה"ה) כָּתוּב: וּבְעֵל נֶפֶשׁ יַחְמִיר לְעַצְמוֹ בְּסֵפֶק שֶׁל תּוֹרָה. **ב]** וְכֵן הַנּוֹסֵחַ בְּסִדּוּר בְּרָכוֹת הַנֶּהֱנִין (שם ה"ג).

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ה הַרְכִּבִים בְּפֶרֶק ט׳ מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה״ח) וְרֹא״ש (פ״ח סי׳ ג) וְהַשׁוּר. ו תּוֹסְפוֹת שָׁם בְּצִפּוֹרִי א׳ (ד״ה תלל) וְרַכְּבִים שָׁם (ה״ח). ז מָרְדְּכִי (פ״ו סי׳ קמז) בְּשֵׁם ר״מ מֵרוֹטֶנְבּוּרְג וְהָרא״ש (פ״ו סי׳ ו).

ה אֲבָל אִם נְטָלוֹ לְאָכְלוֹ * וְלֹא נִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ בּוֹ, (יא) * אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב (ה) אֵינוֹ מְבָרֵךְ. (יב) וְעַל כָּלָם אִם אָמַר (ו) [ז] בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים (יג) יָצָא, ו הַלְבָּךְ עַל כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מְסַפֵּק בּוֹ, מְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים. ז עַל (יד) אֱגוֹז (ו) מוֹסְקָאטֶ״ה (טו) וְעַל קָנְיֶל״ה (טז) וּקְלָאוֶ״ו וְכָל בְּשָׂמִים

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ז] בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים יָצָא. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ה) שֶׁכָּתַב שֶׁשָּׁמַע מֵהֶם אֶחָד שֶׁאִם יֵשׁ לְפָנָיו עֲצֵי וְעִשְׂבֵי בְּשָׂמִים, כּוֹלְלָן בִּבְרָכָה אַחַת 'בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ' אֲפִלּוּ הָשֵׁם אֶלְהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עֲצֵי וְעִשְׂבֵי בְּשָׂמִים, וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּפִרְטוּת עַל כָּל אֶחָד, וְהֶחֱכָם הַקָּשֶׁה בְּצִיּוּרִי שֶׁלֹּא מָצִינוּ לְכוֹלֵל כִּי אִם בִּבְרָכָה מְצֻיָּן שָׁלֹשׁ, דְּהַתּוֹסָפוֹת (סנ״ד ד״ה על) כָּתְבוּ דְּאֵין זֶה מִצְוֹת חֲבִילוֹת דְּהַשְׁכָּח עַל הָאָרֶץ הַמּוֹצִיא מְזוֹנוֹת וְנֶהֱנִין, וְאֵיךְ יִכְלֹל כָּאן, וְשָׁוֶה מָצָא בִּירוּשַׁלְמִי (דסמ״ר פ״ה ה״ב) גַּבֵּי הַפְּקִרִּיס תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה, וְכֵן פֶּסַח הָרַמְבַּ״ם (מפשר פ״א הט״ז) דְּכוֹלֵל הַכֹּל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּבְקַנְטְרֵס אַחֲרוֹן שָׁם (אות א) כָּתַב שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַשֵּׁב דְּאֵין רְאָיָה מִשָּׁם, דְּכַתָּרָא

## בְּאֵר הַיֵּטֵב

אֵינוֹ רְאוּי לְאָכְלוֹ בְּפָנִי עַצְמוֹ רַק עַל יְדֵי תַּעֲרוֹבוֹת. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו): (ה) אֵינוֹ מְבָרֵךְ. עַל הָרֵיחַ: (ו) בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים יָצָא. אֲפִלּוּ הַפֵּרִיחַ עַל פֵּרוֹת, דְּבוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים הִיא כּוֹלֶלֶת כְּמוֹ שֶׁהַכֹּל בְּאֵכִילָה. וּמִשָּׁם זֶה אֵין אָנוּ מְבָרְכִין בְּהַבְדָּלָה רַק עַל מִינֵי בְשָׂמִים: (ז) מוֹסְקָאטֶ״ה. מִמִּשְׁקָ״ט נוּ״ס הוּא עֵקֶר הַפֵּרִי. קַנְיֶל״ה הוּא צִימָרִי״ד. וּקְלָאוֶ״ו הוּא נַעֲנַ״ע אַף שֶׁהוּא אֵינוֹ עֵקֶר הַפֵּרִי, מִכָּל מָקוֹם עִקָּרוֹ עוֹמֵד לַאֲכִילָה, עַל כֵּן שָׁם פְּרִי עָלָיו לְרֵיחוֹ. עַל הַנַּעֲנַ״ע שִׁקּוּרִין אוֹתוֹ מִינְט״ה נִסְתַּפֵּק בְּתִשׁוּבַת גַּפֵּת וְרַדִּים כְּלָל א׳ סִימָן מ״א אִם יֵשׁ לְבָרֵךְ עָלָיוֹ אוֹ

## בְּאוּר הַלָּכָה

גַּם כֵּן בְּהֶדְיָא דִּכְשֶׁנִּטְלוֹ לְאָכְלוֹ וְלֹא הֵרִיחַ בּוֹ מְבָרֵךְ, וְכֵן מַרְאֵ״י נ״ג הַנַּ״ל גַּם כֵּן אֵין רְאָיָה דְּכַוָּנַת רַשִׁ״י הוּא אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּבָא בִּכְלִי שֵׁנִיִּים. לָכֵן נִרְאֶה לִי דְּכַוָּנַת הַגְּרַ״א הוּא רַק לְהַשִּׂיג עַל לְשׁוֹן הָרא״ש בְּמֶה שֶׁמְּסַיֵּם 'אֲבָל וכו' מִיָּן שֶׁלֹּא נִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ', מַשְׁמַע דְּאִם מִתְפַּנֵּן אַחַר כָּךְ לְהָרִיחַ מְבָרֵךְ, וּבָזֶה סוֹבֵר הַגְּרַ״א דְּכַוָּנַת הַתּוֹסָפוֹת (סנ״ד) בְּדִבּוּר הַפּוֹתֵחַ הַאי דְּלֹא בְּוַותֵּיהּ, אֶלָּא מִיָּן דְּבָא לְכַתְּחִלָּה בְּשֶׁכִּיל אֲכִילָה אֲפִלּוּ לְכָסוּף נִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ אֵינוֹ מְבָרֵךְ, וְכֵן מַשְׁמַע יוֹתֵר מִדְּדָף נ״ג עַמּוּד א׳ בְּרִשׁ״י וְתוֹסְפוֹת שָׁם מִשְּׁתִּימַת דְּכָרִיחָם, דְּהֵיכָא שֶׁבָּא בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה בְּשֶׁכִּיל אֲכִילָה אֲפִלּוּ אִם לְכָסוּף כֵּן גַּם לְהָרִיחַ אֵינוֹ מְבָרֵךְ, וְכֵן דַּעַת הַשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת לְהַדְיָא בְּפֶרֶק אֵלּוּ דְּבָרִים (נב. ד״ה ואסיקנא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם, וְאַף עַל גַּב דְּמוֹרֵח בְּאִתְרוֹגָא מְבָרֵךְ שֶׁנֶּתֶן רֵיחַ טוֹב וכו', הָתָם כְּשֶׁלָּקוֹחוֹ עַל דַּעַת כֵּן לְהָרִיחַ בּוֹ, אֲבָל מִי שֶׁאוֹכְלוֹ וְהָרֵיחַ בּוֹ לֹא, וַאֲפִלּוּ נִתְפַּנֵּן אַחַר כָּךְ לְהָרִיחַ בּוֹ וכו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אֲבָל אִם בִּשְׁעַת לְקִיחָתוֹ מִכֵּוָן בְּשֶׁכִּיל שְׁנֵיהֶם גַּם הַגְּרַ״א מוֹדֶה לְכָל הַפּוֹסְקִים הַנַּ״ל דְּמְבָרֵךְ [וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵינוּ מִסְּעִיף י״ד לְעִנְיַן מֵרִיחַ בְּאִתְרוֹג שֶׁל מִצְוָה, דְּמַסְכִּים הַגְּרַ״א שָׁם לְסִכְרָא שְׁנִיָּה דְּאֵין לְבָרֵךְ מִשּׁוּם דְּעִקָּרוֹ לְאוֹ לְרֵיחַ עֲבִידָא, וְשָׁם בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אִם בְּעֵת הַנְּטִילָה לְשֵׁם מִצְוָה כֵּוָן גַּם בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ גַּם כֵּן אֵין מְבָרֵךְ, וְכֵן מַשְׁמַע מִמַּה שֶׁכָּתַב בְּסִימָן רי״ז סָעִיף (א׳) בְּהַג״ה אוֹמְרִים הַשְּׁנִי לְעִנְיַן פַּת שֶׁמְּסַכִּים שָׁם גַּם כֵּן הַגְּרַ״א שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְרֵיחַ, וְשָׁם מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּהֶדְיָא בְּהַגְּרַ״א שֶׁאֲפִלּוּ אִם בְּעֵת נְטִילַת הַפַּת שָׁנְטָלוֹ לְאָכְלוֹ כֵּוָן גַּם לְהָרִיחַ אֲפִלּוּ הָכִי אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת אֲשֶׁר נָתַן, דְּלְעִנְיַן אִתְרוֹג כֵּיוָן דִּלְקִיחָתוֹ לְמִצְוָה הִיא חִיּוּבִית נִתְבַּטֵּל אֲצְלָהּ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחֹשֶׁב אֲז בְּנִטְלוֹתוֹ גַּם בְּשֶׁכִּיל רֵיחַ, וְלֹא אָמְרִינַן דְּעַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחֹשֶׁב אֲז גַּם לְרֵיחַ נַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ הָאִתְרוֹג לְרֵיחַ עֲבִידָא, וּכְמוֹ שֶׁהָאֲרַכְתִּי לְקַמָּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה בְּדִבּוּר הַפּוֹתֵחַ הַפֵּרִיחַ, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן לְעִנְיַן פַּת דְּסִימָא עוֹמֵד רַק לַאֲכִילָה וְהֵרִיחַ שֶׁבּוֹ אֵינוֹ רַק לְפִי שָׁעָה בְּעֵת שֶׁהוּא חַם, עַל כֵּן לֹא אָמְרִינַן דְּכְשֶׁנִּטְלוֹ לַאֲכִילָה גַּם בְּשֶׁכִּיל הֵרִיחַ דְּיֵהָנֶה נַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ [כְּשֶׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה] וְתַפּוּחַ שֶׁרֵיחָן הַטּוֹב הוּא לְעוֹלָם, אִם מִתְפַּנֵּן בִּנְטִילָתוֹ גַּם בְּשֶׁכִּיל הֵרִיחַ, נַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ לְרֵיחַ עֲבִידָא]. וְדַע עוֹד, דְּאַף לְדַעַת הַשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת וְהַגְּרַ״א, דְּוַקָּא כְּשֶׁלָּקְחָהּ מִתְּחִלָּה לַאֲכִילָה וְאַחַר כָּךְ רוֹצֶה לְהָרִיחַ בָּהּ מְכִירָא לְהוּ דְּנִטְפֵּר אֲז מִבְּרָכָה, אֲבָל בְּשֶׁרוֹצֶה מִתְּחִלָּה לְהָרִיחַ וְאַחַר כָּךְ נִתְפַּנֵּן לַאֲכֹל, נִרְאֶה לִי דִּבְוַדַּאי צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְכַלְמָא, וְהָא נְטִילָתוֹ הָיְתָה עֲתָה בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ, וּמַאי אִכְפַּת לָן שֶׁרוֹצֶה לַאֲכֹלָהּ אַחַר כָּךְ, וְקַל וְחוֹמֶר מִפֶּה דְּפֶסַח הַשָּׁלֵם צָרִיךְ בְּלֵילוֹ לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ בּוֹ דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ לְכַלְמָא, וְהָא נְטִילָתוֹ הָיְתָה עֲתָה בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ, וְלֹא אָמְרִינַן דְּכֵיוָן דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּזֶה, וְסִיְּעָתָא לָזֶה מִדִּבְרֵי הַבַּעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת שָׁהֲבָאתִי בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן אות ד׳, עַיֵּן שָׁם]:

* וְלֹא נִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ בּוֹ. לְשׁוֹן זֶה הוּא מֵהָרא״ש, וּכְבָר כָּתַבְתִּי שֶׁהַגְּרַ״א מְפַקְפֵּק בָּזֶה עַל דִּבְרָיו, [א] וּכְאֶמֶת חָדִין אִתּוֹ, דְּהֵלֹא קַיְימָא לָן לְקַמָּן בְּרִי״ז (סעיפים ב׳-ג׳) דְּכָל הַיְכָא דְּלֹאו לְרֵיחָא עֲבִידָא אֲפִלּוּ מִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ גַּם כֵּן אֵין מְבָרֵךְ, אֶלָּא אִם כֵּן נְטָלוֹ בְּיָדוֹ בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ וְכַנַּ״ל, וְאִם כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ כֵּיוָן דְּבַעֵת נְטִילָתוֹ הָיְתָה בְּשֶׁכִּיל אֲכִילָה, אֲפִלּוּ אִם לְכָסוּף כֵּוָן גַּם לְהָרִיחַ גַּם כֵּן אֵין יָכוֹל לְבָרֵךְ, וְנִרְאֶה לִי שְׁלָוָה כֵּוָן גַּם הַפֶּגֶן אַבְרָהָם בְּסִעִיף קָטָן ה׳ דְּבִדּוּר הַפּוֹתֵחַ אֵינוֹ מְבָרֵךְ, דְּלֹאו לְרֵיחַ עֲבִידָא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְרָצָה לוֹמַר, דְּאִם כֵּן אֲפִלּוּ מִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ גַּם כֵּן אֵינוֹ מְבָרֵךְ. וְלוּלֵא דְּמִסְתַּפְקִינָא הָוֵה אָמֵינָא דְּגַם הָרא״ש מוֹדֶה בָּזֶה, וְכַוָּנָתוֹ בְּמַה שֶׁכָּתַב שֶׁלֹּא נִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ הָיְינוּ שֶׁבְּעֵת הַנְּטִילָה לֹא נִתְפַּנֵּן בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ לְכָסוּף נִתְפַּנֵּן גַּם לְהָרִיחַ לֹא מְהַנֵּי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּשִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת הַנַּ״ל, וּבָזֶה יִהְיֶה מְדֻקְדָּק כָּל דִּבְרֵי הָרא״ש, עַיֵּן שָׁם, דְּאִי לָאו הָכִי אֵין סוֹף דְּבָרָיו מְכֻוָּנִים לְרֹאשָׁן. אַךְ לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דִּמְסַיֵּם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב אֵינוֹ מְדֻקְדָּק כָּל כָּךְ לְפִי זֶה, דַּהֲוָה לֵיהּ לְסַיֵּם יוֹתֵר רְבוּתָא אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְפַּנֵּן אַחַר כָּךְ לְהָרִיחַ:

* אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב וכו'. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהֵבִיאוּ לְפָנָיו בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה שֶׁמָּן לַאֲכִילָה וְהִשְׁמָן מְבַשֵּׂם בְּמִינֵי בְשָׂמִים שֶׁמְּרִיחִין וּמַעֲלֶה רֵיחַ טוֹב, מְקוֹם כֵּיוָן דִּבְדִיעֲבַד יָצָא בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים עַל הַכֹּל, אִפְשָׁר דְּטוֹב יוֹתֵר לְכַתְּחִלָּה

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) וְדִלֹּא כְּעוֹלַת תָּמִיד (סק״ב). וְהִנֵּה מָצָאתִי בְּבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי׳ א פ״ו) גַּם כֵּן סִיְּעָתָא לְדִבְרֵי הָאֵלִיָּה רַבָּה וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי, שָׁזֶה לְשׁוֹנוֹ, הַאי מַאן דְּמָרַח בְּאִתְרוֹגָא אוֹ בְּחַבּוּשָׁא אוֹמֵר בָּרוּךְ אֲשֶׁר נָתַן רֵיחַ טוֹב בְּפֵרוֹת, כַּד אָכֵיל לֵיהּ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, וּלְכָסוּף אוֹמֵר בָּרוּךְ אֲשֶׁר נָתַן רֵיחַ טוֹב בְּפֵרוֹת, דְּכֵיוָן דְּמֵירֵי בְּשֶׁלָּקְחָן עַל מְנָת לֶאֱכֹל גַּם כֵּן בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ מְבָרֵךְ מִתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ נִתְפַּנֵּן לְהָרִיחַ בּוֹ לֹא, וַאֲפִלּוּ נִתְפַּנֵּן אַחַר כָּךְ לְהָרִיחַ בּוֹ וכו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם, הָתָם כְּשֶׁלָּקוֹחוֹ עַל דַּעַת כֵּן לְהָרִיחַ בּוֹ, אֲבָל מִי שֶׁאוֹכְלוֹ וְהָרֵיחַ בּוֹ לֹא, וַאֲפִלּוּ נִתְפַּנֵּן אַחַר כָּךְ לְהָרִיחַ בּוֹ וכו'. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אֲבָל אִם בִּשְׁעַת לְקִיחָתוֹ מִכֵּוָן בְּשֶׁכִּיל שְׁנֵיהֶם גַּם הַגְּרַ״א מוֹדֶה לְכָל הַפּוֹסְקִים הַנַּ״ל דְּמְבָרֵךְ [וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל דִּבְרֵינוּ מִסְּעִיף י״ד לְעִנְיַן מֵרִיחַ בְּאִתְרוֹג שֶׁל מִצְוָה, דְּמַסְכִּים הַגְּרַ״א שָׁם לְסִכְרָא שְׁנִיָּה דְּאֵין לְבָרֵךְ מִשּׁוּם דְּעִקָּרוֹ לְאוֹ לְרֵיחַ עֲבִידָא, וְשָׁם בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אִם בְּעֵת הַנְּטִילָה לְשֵׁם מִצְוָה כֵּוָן גַּם בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ גַּם כֵּן אֵין מְבָרֵךְ, וְכֵן מַשְׁמַע מִמַּה שֶׁכָּתַב בְּסִימָן רי״ז סָעִיף (א׳) בְּהַג״ה אוֹמְרִים הַשְּׁנִי לְעִנְיַן פַּת שֶׁמְּסַכִּים שָׁם גַּם כֵּן הַגְּרַ״א שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְרֵיחַ, וְשָׁם מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּהֶדְיָא בְּהַגְּרַ״א שֶׁאֲפִלּוּ אִם בְּעֵת נְטִילַת הַפַּת שָׁנְטָלוֹ לְאָכְלוֹ כֵּוָן גַּם לְהָרִיחַ אֲפִלּוּ הָכִי אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּרְכַּת אֲשֶׁר נָתַן, דִּלְעִנְיַן אִתְרוֹג כֵּיוָן דִּלְקִיחָתוֹ לְמִצְוָה הִיא חִיּוּבִית נִתְבַּטֵּל אֲצְלָהּ הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחֹשֶׁב אֲז בְּנִטְלוֹתוֹ גַּם בְּשֶׁכִּיל רֵיחַ, וְלֹא אָמְרִינַן דְּעַל יְדֵי הַמַּחֲשָׁבָה שֶׁחֹשֶׁב אֲז גַּם לְרֵיחַ נַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ הָאִתְרוֹג לְרֵיחַ עֲבִידָא, וּכְמוֹ שֶׁהָאֲרַכְתִּי לְקַמָּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה בְּדִבּוּר הַפּוֹתֵחַ הַפֵּרִיחַ, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן לְעִנְיַן פַּת דְּסִימָא עוֹמֵד רַק לַאֲכִילָה וְהֵרִיחַ שֶׁבּוֹ אֵינוֹ רַק לְפִי שָׁעָה בְּעֵת שֶׁהוּא חַם, עַל כֵּן לֹא אָמְרִינַן דְּכְשֶׁנִּטְלוֹ לַאֲכִילָה גַּם בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ נַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ לְרֵיחַ עֲבִידָא, וְתַפּוּחַ שֶׁרֵיחָן הַטּוֹב הוּא לְעוֹלָם, אִם מִתְפַּנֵּן בִּנְטִילָתוֹ גַּם בְּשֶׁכִּיל הֵרִיחַ, נַעֲשֶׂה כְּאִלּוּ לְרֵיחַ עֲבִידָא]. וְדַע עוֹד, דְּאַף לְדַעַת הַשִּׁיטָה מְקֻבֶּצֶת וְהַגְּרַ״א, דְּוַקָּא כְּשֶׁלָּקְחָהּ מִתְּחִלָּה לַאֲכִילָה וְאַחַר כָּךְ רוֹצֶה לְהָרִיחַ בָּהּ מְכִירָא לְהוּ דְּנִטְפֵּר אֲז מִבְּרָכָה, אֲבָל בְּשֶׁרוֹצֶה מִתְּחִלָּה לְהָרִיחַ וְאַחַר כָּךְ נִתְפַּנֵּן לַאֲכֹל, נִרְאֶה לִי דִּבְוַדַּאי צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְכַלְמָא, וְהָא נְטִילָתוֹ הָיְתָה עֲתָה בְּשֶׁכִּיל לְהָרִיחַ, וְלֹא אָמְרִינַן דְּכֵיוָן דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּזֶה, וְסִיְּעָתָא לָזֶה מִדִּבְרֵי הַבַּעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת שָׁהֲבָאתִי בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן אות ד׳, עַיֵּן שָׁם]:

(ז) וְרָךְ הַחַיִּים (ברכת הריח ס״ה), וְאַף שְׁבָחַיי אָדָם (ס״ד) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים מְסַקְפְּקִין לְעִנְיַן עִיְּמִירָנָא גַּם כֵּן, מִכָּל מָקוֹם בִּקְרֵי מְגָדִים וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר מַשְׁמַע דְּדֵק בְּנַעֲנַ״ע [וּמַשְׁמַע, דְּהֵלֹא בְּסוֹף סִימָן ר״ב (סס״ו) קַיְימָא לָן דְּאֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם כְּלָל, אִם לֹא לְאוֹ שֵׁם פְּרִי עָלֵה], אֲבָל בְּצִימְרִינְ״ג יֵשׁ לְבָרֵךְ אֲשֶׁר נָתַן וכו', וְכֵן נִרְאֶה, דְּהֵלֹא צִימְרִינְ״ג בְּוַדַּאי רְאוּי לֶאֱכֹלוֹ עַל יְדֵי תַּעֲרוֹבוֹת וּמְבָרְכִין עָלָיו, וְכַנַּ״ל בְּסוֹף סִימָן ר״ב (סי״ו), וְשָׁם פְּרִי עָלֵה. וְדַע דְּמִשְּׁמַע פְּחָדֵי אָדָם בְּהִלְכוֹת שַׁבָּת כְּלָל ח׳ (סכ״ה), [ב] דְּעַל עֲנַבְלִישְׁ״ע פְּלִפְלִין יוּכַל לְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים, וְלַעֲנַיִּית דַּעְתִּי נִרְאֶה דְּיוּכַל לְבָרֵךְ עָלֶה בְּרִבְּתָא אֲשֶׁר נָתַן וכו', דְּמֵאי גְּרִיעוּתֵיהּ מִצִּימְרִינְ״ג, וּמִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דִּבְדִיעֲבַד יָצָא בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים עַל הַכֹּל, אִפְשָׁר דְּטוֹב יוֹתֵר לְכַתְּחִלָּה

---

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** בְּסִדּוּר בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין (שם ה״ג) כָּתַב: וְאִם נְטָלוֹ בְּיָדוֹ לֶאֱכֹל בְּלִבּוֹ לֶאֱכֹל וּלְהָרִיחַ בּוֹ מְבָרֵךְ עַל רֵיחַ זֶה הַנּוֹאֵל וְלֹא נְטָלוֹ בְּיָדוֹ כְּדֵי שֶׁיַּעֲלֶה הָרֵיחַ עוֹלֶה מֵאֵלָיו אֵל חוּטְמוֹ אֵינ

שֶׁהַם לַאֲכִילָה, מְבָרֵךְ שֶׁנָּתַן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת: **ג** (יז) [ח]עַל (פ) הַנּוֹרָד, וְעַל [*] הַקְּנָמוֹן שֶׁהוּא (יח) עוֹר הַנִּדְּי, וְעַל (יט) מֵי הַנּוֹרָד, וְעַל (כ) הַלְּבוֹנָה (ט) (כא) וְהַמַּצְטִיכִי וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם, בּוֹרֵא (י) * עֲצֵי בְשָׂמִים: **ד** (כב) [ט]עַל שֶׁמֶן (יט) אַפַרְסְמוֹן מְבָרֵךְ (כג) בּוֹרֵא שֶׁמֶן עָרֵב: **ה** [י]שֶׁמֶן זַיִת (יב) (כד) שֶׁנִּתְּשׁוּ אוֹ טְחָנוּ עַד שֶׁחָזַר רֵיחוֹ נוֹדֵף, מְבָרֵךְ עָלָיו (כה) בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים: **ו** (כו) [כ]שֶׁמֶן שֶׁבִּשְּׁמוֹ (כז) כְּמוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה,

ח רַמְב"ם שָׁם (ה"ח). ט בְּרָכוֹת מ"ג (ע"ב). י וְכִרְבִּי יוֹחָנָן. כ שָׁם וְכִנְהוֹרַדְעָא. ל לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שָׁם (ה"ג) וְהָרא"ש שָׁם (סי' לה).

## בֵּאוּר הַיּוֹמֵב

לא, וְדַעְתּוֹ נוֹטָה שֶׁלֹּא לְבָרֵךְ, וּבְתְשׁוּבַת פְּרַח שׁוֹשָׁן כְּלָל א' סִימָן י"ג כָּתַב שֶׁיֵּשׁ לְבָרֵךְ עָלֶיהָ הַנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת, וְכֵן הַפֵּרֵיחַ בְּקִאוֹ"י כְּתוּשָׁה וְהִיא חַמָּה שְׁרֵיחָהּ נוֹדֵף וְאָדָם נֶהֱנֶה מֵאוֹתוֹ רֵיחַ, צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְעַיֵּן הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן קט"ו. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר בְּנֵי חֵיָא (הגה"ט אות א) אִם עַל חֲצֵי פְּרִי מְבָרֵךְ, וּבְגִנַּת וָרְדִים כְּלָל א' סִימָן מ"ב: **ג** (ח) הַנּוֹרָד. שִׁקּוֹרִין רוֹזְא"ש, אַף עַל פִּי שְׁרָאוּי לַאֲכִילָה עַל יְדֵי מְרַקַּחַת, מִכָּל מָקוֹם אֵין עִקָּרוֹ עוֹמֵד לַאֲכִילָה אֶלָּא לְהָרִיחַ: (ט) וְהַמַּצְטִיכִי. שֶׁרְף שְׁעוֹשִׁין מִפְּנֵי זֶפֶת: (י) עֲצֵי בְשָׂמִים. וְכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁהַקְּלָח שֶׁלּוֹ קָשֶׁה. שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים (לא: אות ה לשון ריא"ז). מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): **ד** (יט) אַפַרְסְמוֹן. מִפְּנֵי שֶׁגָּדֵל בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל קָבְעוּ לוֹ בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמוֹ. תֹּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד"ה ומשחא): **ה** (יב) שֶׁנִּתְּשׁוּ. דַּוְקָא שֶׁמֶן זַיִת מִפְּנֵי שֶׁגָּדֵל עַל הָעֵץ:

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

חֲשִׁיבֵי כו', עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן ד' בְּאֹרֶךְ בְּצִנְעָה בְּרָכַת לְהָנִיחַ וְעַל מִצְוַת תְּפִלִּין, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי וְהַתּוֹסֶפְתָּא וְדִבְרֵי הָרַיְבַ"ש בְּתְשׁוּבָה סִימָן שפ"ד, וְעַיֵּן שָׁם בִּדְבְרֵי הַשֵּׁ"ס בְּסֻכָּה דַּף מ"ו (ע"א) שֶׁרָמְזוּ לָהֶם הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן כ"ה (סק"ט), עַיֵּן שָׁם: **ג** [בשו"ע] הַקְּנָמוֹן שֶׁהוּא עוֹר הַנִּדְּי. עַיֵּן בְּהַגָּהוֹת בֵּצֵל תּוֹסֶפְתָּא שַׁבָּת (ספר פלא"ם), וּבְסִימָן רצ"ז בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ריש הסימן), וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּתוֹסֶפְתָּא

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

**ג** (יז) עַל הַנּוֹרָד. הוּא מַה שֶּׁאָנוּ קוֹרִין רוֹזְא"ש, וְקָא מַשְׁמַע לָן בָּזֶה, אַף עַל פִּי שֶׁרָאוּי לַאֲכִילָה עַל יְדֵי מְרַקַּחַת וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ כְּמַבְאָר בְּסִימָן ר"ד סָעִיף י"א, אֲפִלּוּ הָכִי לֹא נוֹכַל לְבָרֵךְ עַל רֵיחָהּ אֲשֶׁר נָתַן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת, (יג) כֵּיוָן שֶׁאֵין עִקָּרָהּ עוֹמֵד לַאֲכִילָה אֶלָּא לְהָרִיחַ, אֶלָּא מְבָרְכִין בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים. וְהַיְנוּ עַל הַנּוֹרָדִים הַגְּדֵלִים בְּאֵילָנוֹת, אֲבָל אֵלּוּ הַגְּדֵלִים בַּקַּרְקַע מְבָרְכִין בּוֹרֵא עִשְׂבֵי בְשָׂמִים [בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב גאון)]. וּבְבֶאוּר הַגְּרָ"א מַשְׁמַע שֶׁמְּצַדֵּד (יד) דְּאִם מוֹצִיא עָלָיו מַצּוּ וְהוּא מִתְקַיֵּם מִשָּׁנָה לְשָׁנָה [דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין הָעֵץ מִתְיַבֵּשׁ וְכָלָה בַּחֹרֶף], יְבָרֵךְ בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים, וְאָפְשָׁר שֶׁגַּם הַבַּיִת יוֹסֵף מוֹדֶה לָזֶה, וְצָרִיךְ עִיּוּן: **(יח) עוֹר הַנִּדְּי.** טָעוּת סוֹפֵר, וְצָרִיךְ לוֹמַר עוּד הַנִּדְּי, וּבֶאוּרוֹ עֵץ בְּשֵׁם הַבָּא מֵאֶרֶץ הֹדוּ, כִּי עוּד הוּא עֵץ בְּלָשׁוֹן עַרְבִי וְהַנִּדְּי הַיְנוּ מֵאֶרֶץ הֹדוּ שֶׁשָּׁם גִּדּוּלָם [הַגְּרָ"א]. וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ד"ה הקנמון) מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם מַחֲזִיק בְּרָכָה: **(יט) מֵי הַנּוֹרָד.** הַיְנוּ (טו) בֵּין מֵי הַלְּחְלוּחִית שֶׁיָּצָא מִן הַנּוֹרָד עַל יְדֵי סְחִיטָתוֹ, (טז) וּבֵין מַה שֶּׁיָּצָא עַל יְדֵי שֶׁנִּשְׂרָה וְנִתְבַּשֵּׁל בְּמַיִם, וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּסָבִירָא לֵיהּ בְּסִימָן ר"ב סָעִיף י' דְּמֵי שְׁרִיַּת פֵּרוֹת אֵינוֹ כְּפֵרוֹת עַצְמָן, הַיְנוּ לְעִנְיַן בְּרָכַת אֲכִילָה לְבַד (יז) וְלֹא לְעִנְיַן בְּרָכַת הָרֵיחַ: **(כ) הַלְּבוֹנָה.** הוּא (יז) קְטָף יוֹצֵא מִשָּׁרְשֵׁי עֵץ: **(כא) וְהַמַּצְטִיכִי.** הוּא (יט) מִן עֵץ שֶׁשָּׁרְף שֶׁלּוֹ נוֹתֵן רֵיחַ טוֹב: **ד** (כב) **עַל שֶׁמֶן אַפַרְסְמוֹן.** הוּא צָרֵי (כ) בִּלְשׁוֹן הַמִּקְרָא. וְחוֹתְכִין הָעֵץ וּמְקַלְּפִין אוֹתוֹ וְנוֹטְף שֶׁמֶן מִמֶּנּוּ, וּמְזַקֵּר בַּשַּׂ"ס (כריתות ו.) הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שֶׁרֶף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף: **(כג) בּוֹרֵא שֶׁמֶן עָרֵב.** מִפְּנֵי (כא) שֶׁנִּמְצָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא חָשׁוּב, קָבְעוּ לוֹ בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, לְהוֹרוֹת עַל חֲשִׁיבוּתוֹ. וְאִם בֵּרַךְ בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים אִם יָצָא בְּדִיעֲבַד, עַיֵּן בְּבֵ"ח (ס"ה) וּפְרִי מִגְדִּים (א"א סק"י): **ה** (כד) **שֶׁנִּתְּשׁוּ וְכוּ' עַד שֶׁחָזַר.** פֵּרוּשׁ (כב) שֶׁלֹּא נָתַן בְּתוֹכוֹ שׁוּם בְּשָׂמִים, אֶלָּא שֶׁמַּחֲמַת כְּתִישַׁת אוֹ טְחִינַת הַזַּיִת הִתְחִיל הַשֶּׁמֶן לִהְיוֹת רֵיחוֹ נוֹדֵף: **(כה) בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים.** שֶׁהַזַּיִת גָּדֵל עַל הָעֵץ, וְהוּא הַדִּין מִשְׁאָר פֵּרוֹת שֶׁגְּדֵלִין עַל הָעֵץ אִם עָשָׂה כְּהַאי גַּוְנָא. וְאִם הָיָה זֶה מִפֵּרוֹת שֶׁאֵין גְּדֵלִין עַל הָעֵץ, שְׁטָחָנָם וּכְתָשָׁם וּמֵרִיחַ שַׁמְנָם, אֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם רַק בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים [פְּרִי מִגְדִּים (שם ס"ק יא)]. וְהָא דְּאֵין מְבָרְכִין עַל כָּל אֵלּוּ הַנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת כְּמוֹ בְּאָתְרוֹג וְכֵיוֹצֵא בּוֹ, (כג) דְּהָתָם שֶׁאנִי שֶׁגָּדֵל עִם הָרֵיחַ, אֲבָל הָכָא אֵין הָרֵיחַ גָּדֵל עִמָּם אֶלָּא בָּא עַל יְדֵי כְּתִישָׁה וּטְחִינָה שֶׁנַּעֲשֵׂית בִּידֵי אָדָם, אֵין שַׁיָּךְ לְבָרֵךְ הַנּוֹתֵן וְכוּ', שֶׁלֹּא נִתַּן בּוֹ הָרֵיחַ מִתְּחִלָּתוֹ, וְשַׁיָּךְ טִפֵּי לְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים עַל שֶׁהִטְבִּיעַ בּוֹ כֹּחַ הַבְּשָׂמִים בִּפְנִימְיוּתוֹ: **ו** (כו) **שֶׁמֶן שֶׁבִּשְּׁמוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁנָּתַן בּוֹ בְּשָׂמִים כְּדֵי שֶׁיִּרְיַח הַשֶּׁמֶן. וְהוּא הַדִּין מַיִם וּשְׁאָר מַשְׁקִין שֶׁנָּתַן בָּהֶם הַבְּשָׂמִים [חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל סא ס"ז)]: **(כז) כְּמוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה.** אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁעָשָׂאוּ בִּשְׁעוּר וּבְמִדָּה כְּמוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, דְּזֶה אָסוּר, אֶלָּא הוּא מַרְאֶה לָנוּ שֶׁדָּרְךְ

## בֵּאוּר הַלָּכָה

כֵּיוָן שֶׁעִקַּר כַּוָּנָתוֹ בְּהַבְאָתוֹ, לַאֲכִילָה, אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ [כֵּן מוּכָח בְּרַשׁ"י נ"ג עַמּוּד א' (ד"ה אין מברכין) בְּסוֹפוֹ, עַיֵּן שָׁם]:

**ג** * **עֲצֵי בְשָׂמִים.** כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט), וְכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁהַקְּלָח שֶׁלּוֹ קָשֶׁה [שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים (לא: אות ה)]. וּמִשְׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה אַף עַל גַּב דְּיָבֵשׁ לְכְשׁוֹף בְּקַרְקַע וְאֵין נִשְׁאָר בְּחָרָף, אֲפִלּוּ הָכִי כָּל שֶׁהַקְּלָח שֶׁלּוֹ קָשֶׁה מְבָרֵךְ בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים, אַף עַל גַּב דְּלִעְנְיַן בְּרָכַת אֲכִילָה אֵינוֹ כֵּן, עַיֵּן סִימָן ר"ג סָעִיף ב' בְּהַגָּ"ה. אָכֵן בְּסָעִיף קָטָן י"ד בְּמָגֵן אַבְרָהָם מִשְׁמַע לְהַפֵּךְ דְּלֹא מְבָרְכִינַן בְּרָכַת הָרֵיחַ עֲצֵי בְשָׂמִים עַד שֶׁיִּהְיוּ בּוֹ הַסִּימָנִים שֶׁהוּא עֵץ כְּמוֹ לְעִנְיַן אֲכִילָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וּכְבָר הֵעִיר הַפְּרִי מְגַדִּים בָּזֶה (א"א סק"ט). וְהִנֵּה בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל סא ס"ו) מַשְׁמַע שֶׁהוּא מִקְּרֹשׁ דְּכַוָּנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַשֻּׁלְחָנוֹת גְּבוֹרִים הוּא רַק לְסַיְּעָא בְּעָלְמָא לְיַדַּע אִם הוּא עֵץ אוֹ עֲשָׂב, דְּהַיְינוּ רִאשׁוֹן לְכֹל אָנוּ צְרִיכִין לְרְאוֹת אִם הַקְּלָח קָשֶׁה [דְּאִם הוּא רַךְ מַפְקָא עֲשָׂב הוּא], וּמִכָּל מָקוֹם אֲפִלּוּ אִם הוּא קָשֶׁה בְּעֵינַן אַחַר כָּךְ לְרְאוֹת אִם מוֹצִיא עָלָיו מַצּוּ, וּמִתְקַיֵּם מִשָּׁנָה לְשָׁנָה, עַיֵּן שָׁם. אָכֵן פָּשְׁטָא דְּלִישָׁנָא דְּשֻׁלְחָנֵי גְּבוֹרִים לֹא מַשְׁמַע כֵּן, עַיֵּן שָׁם בְּשֻׁלְחָנֵי גְּבוֹרִים בְּשֵׁם הָרִיאַ"ז. אִמְנָם בְּאֶמֶת יֵשׁ פְּלוּגְתָּא תְּרֵאשׁוֹנִים בָּזֶה, דְּהָרְאָ"ה בְּהַלְכוֹתָיו וּמוּבָא גַּם כֵּן בְּשִׁיטָה מְקֻבֶּצֶת לִבְרָכוֹת כָּתְבוּ בְּהַדְיָא כְּדִבְרֵי מ"ג (ע"ב ד"ה וסמלק) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, סִימְלִק וְחִילְפֵי דְּיַמָּא הֵם עֲשָׂבִים בַּעֲלֵי רֵיחַ בְּגוּפָן, וְאֵינָם רַכִּים כְּמוֹ עֲשָׂבִים אֶלָּא קָשִׁים כְּעֵץ, וּגְדֵלִין עַל גַּבֵּי קַרְקַע, וְאִי הָוֶה לְהוּ פֵּירֵי בְּנַדַּאי בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה הָוֶה מְבָרְכִינַן עֲלֵיהֶוּ וְלֹא בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, מְשׁוּם דְּעֵץ הַנִּזְכָּר בִּבְרָכַת בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ הַכַּוָּנָה אִילָן וְהָנֵי לֵאו אִילָן נִינְהוּ, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם כָּל דָּבָר שֶׁהוּא קָשֶׁה נִקְרָא בִּלְשׁוֹן הָעוֹלָם עֵץ, וְכֵיוָן דְּכֵן הָנֵי נָמֵי שֶׁהֵן קָשִׁין וְאִית לְהוּ רֵיחַ טוֹב בְּגוּפָן עֵץ מְבָרְכִינַן עֲלֵיהֶוּ בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים, וּמֵיירֵי רְאִיָּה דַּאֲפִלּוּ מִידֵי דְּלָאו אִילָן רַק מְשׁוּם דְּקָשֶׁה מִקְּרֵי עֵץ, מִדִּכְתִיב (יהושע ב ו) 'וַתִּטְמְנֵם בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ' וּבְנַדַּאי פִּשְׁתִּים אֵינוֹ אִילָן וְקָרֵי לֵיהּ עֵץ. עַד כָּאן לְשׁוֹנָם [וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת בְּרַשׁ"י מ"ג עַמּוּד ב' דְּיִבּוּר הַמַּתְחִיל סִימְלִק שֶׁכָּתַב שֶׁהוּא מִין עֵשֶׂב לוֹ שֵׁשׁ שׁוֹרוֹת וְכוּ', וְהוּבָא לְקַמָּן בְּסָעִיף ז', אֲמְנָם יֵשׁ לְדַחוֹת דְּהַכַּוָּנָה שֶׁהוּא רַךְ בְּיוֹתֵר כְּעֵשֶׂב, אֲבָל אֵין הָכִי נָמֵי דְּעֵצוֹ מִתְקַיֵּם מִשָּׁנָה לְשָׁנָה, וְתַדַּע, דְּהָא זֶה פֵּירוּשׁ עַל יַסְמִין, וְדַעַת הָעָרוּךְ (ערך כספון) גַּם כֵּן דִּסִימְלִק הוּא יַסְמִין, וְהָעָרוּךְ בְּעַצְמוֹ סוֹבֵר דְּכְעֵינַן שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ סִימָנֵי אִילָן וּכְדִלְקַמָּן]. אָכֵן לְפִי הַמְבֹאָר בְּעָרֵךְ חִילְפָא בְּשֵׁם הַגְּאוֹנִים, תְּלוּי דִּינָא בְּבְרָכַת בְּשָׂמִים בְּעִקַּר דִּינוֹ שֶׁל אִילָן אִם עֵץ הוּא אוֹ יָרָק, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם, וּפְרָשׁוּ הָרִאשׁוֹנִים דְּהֵנֵי חִילְפֵי דְּיַמָּא לֵא בְּרִירָא לַן בְּהַדְאֵי מְאֵי נִיהוּ, וְקַיְימָא לַן כִּי הַאי מַתְנִיתָא [בְּתוֹסֶפְתָּא דְּכֵלִים (פ"ג הי"ג)] דְּכָל שֶׁתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ מוֹצִיא עֵץ, אִילָן הוּא, וְעַל כָּל שֶׁהוּא לְעִנְיַן הַזֶּה, בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים מְבָרְכִין עֲלֵיהֶוּ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב בְּאוֹר זָרוּעַ (ח"א סי' קעט) בְּשֵׁם הָעָרוּךְ, וּמְסַיֵּם עַל זֶה, וְכֵן כָּתַב רַבֵּנוּ יְצְחָק אַלְפָס דְּקַיְימָא לַן כִּי הַאי מַתְנִיתָא דְּכָל שֶׁתְּחִלַּת בְּרִיָּתוֹ מוֹצִיא עָלִין יָרָק הוּא,

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

לְבָרֵךְ בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים כְּדַעַת הַחַיֵּי אָדָם: **ג** (יג) הָרא"ש (פ"ו סי' ל"ז): **(יד)** וְכֵן מַשְׁמַע בְּכָלְאַיִם פֶּרֶק ה' מִשְׁנָה ח' בְּרַ"ש, עַיֵּן שָׁם: **(טו)** כֵּן מוּכָח מֵהָרַשְׁבָּ"א (סנ: ד"ה אמר) וְהָרא"ש (שם), וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֶאוּר הַגְּרָ"א שֶׁמְּפָרֵשׁ כָּךְ אֶת דִּבְרֵיהֶן: **(טז)** כֵּן מוּכָח בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּבֶאוּר הַגְּרָ"א, וְהַטַּעַם דְּהוּא כְּמוֹ מִשְׁחָא כְּבִישָׁא: **(יז)** וְהַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) לְחַלֵּק דְּטָבַע הָרֵיחַ לִהְיוֹת נִקְלָט, וּכְשֶׁנּוֹתְנוֹ בְּמַיִם נִקְלָט כָּל הָרֵיחַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַאֲכָל אֵינוֹ נִקְלָט כָּל הַטַּעַם בְּמַיִם אֶלָּא נוֹתֵן טַעַם קָלוּשׁ, וּכְעֵין זֶה מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּבֵ"ח (ס"ה), אֶלָּא שָׁם מַשְׁמַע קְצָת דְּדַוְקָא עַל יְדֵי בְּשׁוּל וְלֹא עַל יְדֵי שְׁרִיָּה בְּעָלְמָא, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַאי שְׁנָא מִמִּשְׁחָא כְּבִישָׁא, וְאָפְשָׁר דִּכְשֶׁרוּי

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah